

אוניברסיטת רייכמן

בית הספר אריסון למנהל עסקים

תיאוריה חשבונאית

תשפ"ב

סמסטר א' - מועד א' - פתרון

19/01/2022

משך הבחינה : 4 שעות

מרצה: שלומי שוב, רו"ח

מתרגל: יואב אטיאס

עוזר הוראה: איתמר אשל

הוראות נוספות:

- המבחן הינו מבחן בחומר פתוח.
- יש לענות תשובות קצרות וענייניות. בכל מקרה אין לעבור את מגבלת העמודים לפתרון המופיעה בכל שאלה.
- יש לשים לב כי נכללות 10 נק' בונוס הפזורות בכל השאלות. עם זאת, הציון המקסימלי הינו 100.

בהצלחה !!

הפתרון מציג את הסוגיות העיקריות בהן ניתן לדון ואינו כולל את כל הפתרונות האפשריים. פתרונות אחרים שהצביעו על הבנת הסוגיות החשבונאיות קיבלו ניקוד בהתאם לניתוח החשבונאי שהוצג.

שאלה 1 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

ביטקוין הוא "מטבע" וירטואלי מבוסס - מטבע שאינו כפוף לאף גוף מרכזי או למדיניות מוניטרית של ממשלות. השימוש בביטקוין נעשה על ידי שימוש בתוכנה המכונה "ארנק", כאשר משתמשים יכולים להעביר מטבעות ביטקוין באופן מאובטח בין ארנקים. הרישום של כל העסקאות ושל כמה ביטקוין מכיל כל ארנק נרשם ביומן מבוסס הנקרא גם "שרשרת בלוקים" (blockchain).

כאמור, לביטקוין אין גוף מנהל מרכזי והוא מתנהל על פי פרוטוקול. חישוב כל הטרנזקציות וביצוע הצפנתם "בבלוקים" (אותן יחידות מידע המהוות את היומן המבוסס) נעשה על ידי משתמשים שמקצים כוח עיבוד לטובת מערכת הביטקוין. משתמשים אלו נקראים "כורים" והם מתחרים ביניהם ביצירת בלוק חדש כל 10 דקות, במעין "תחרות" בפתרון בעיות מתמטיות סבוכות בדרך של ניסוי וטעיה. כדי לעודד הקצאה של כוח עיבוד לטובת מערכת הביטקוין הפרוטוקול מתגמל את הכורים בשתי אופנים:

1. הפרוטוקול מתגמל כורה שפתר את הבעיה המתמטית על ידי יצירה של כמות מסוימת של ביטקוין חדש אשר נוסף לארנק של הכורה שיצר את הבלוק.

2. כיוון שכמות הטרנזקציות שכל בלוק יכול להכיל מוגבלת, משתמשים יכולים לבחור להוסיף עמלה (המשולמת בביטקוין) לעסקה שהם מבצעים, כך שהעסקה שלהם תקבל קדימות, אחרת יאלצו לחכות זמן רב יותר לאישור העסקה. העמלה נקבעת על בסיס היצע וביקוש למקום הפנוי בבלוק החדש שנוצר. כורה שמצליח ליצור את הבלוק על ידי פתרון הבעיה המתמטית מקבל גם את העמלה ששולמה על ידי משתמשים אשר רוצים קדימות לאישור העסקאות שלהם.

בעשור האחרון הוקמו חברות אשר תחום עיסוקם הוא כריית ביטקוין. חברות אלו הקימו חוות שרתים עצומות בעיקר במקומות בהם מחירי החשמל זולים יחסית. הליך הכרייה היום דורש חשמל רב ופעילות מאומצת של רכיבים אלקטרוניים המקצרת את אורך חייהם, כך שעלויות הכרייה משמעותיות ביותר.

נדרש:

חווה/י דעתך כיצד חברה הכורה ביטקוין צריכה להציג ולמדוד את הביטקוין שהתקבל על ידה מתהליך הכרייה (הן בגין התגמול על ידי הפרוטוקול והן בגין העמלות המשולמות על ידי משתמשים). נמק/י תשובתך בהתאם להוראות התקינה החשבונאית ועקרונות המסגרת המושגית.

פתרון:

יש לדון בעקרונות ההכרה בהכנסה בדוחות הכספיים של חברת הכרייה, תוך התייחסות לעקרונות המסגרת המושגית ולהוראות IFRS 15:

הביטקוינים שהתקבלו כעמלה - עמלת העסקה מתקבלת מצדדים לעסקה שיש להם הבנה משותפת ומחייבת כי הכורה שפותר ראשון את הבלוק הבא יהיה זכאי לעמלה בגין אותה עסקה. בהתאם, נראה כי משלמי העמלה הינם לקוחות של החברה הכורה וההכרה בהכנסות בגין העמלה כפופה לדרישות

IFRS 15. כפועל יוצא ולאור העובדה שמדובר בתמורה שאינה במזומן – העמלה תמדד בשווי הוגן של הביטקוין שהתקבל במועד הכרייה ותוכר הכנסה במקביל.

הביטקוינים החדשים שנוצרו - תמורה זאת לא מתקבלת מלקוחות ולכן איננה בתחולת IFRS 15. עם זאת, עדיין מדובר בהכנסה לפי הוראות המסגרת המושגית, שכן מדובר בגידול בנכסים שתוצאתם גידול בהון ואינם נובעים מהשקעת בעלים. נראה כי אופן המדידה השימושי ביותר למשתמשי הדוחות יהיה מדידה של הביטקוין שהתקבל וההכנסה שתוכר בגינו בשווי הוגן.

דרך אחרת להסתכל על כך, תהיה להסתכל על הביטקוינים החדשים שנוצרו כיצירת מלאי, או יצירת נכס לא מוחשי על ידי הישות. במקרה זה ניתן לטעון כי ככל וניתן לאמוד אותה באופן מהימן, יהיה נאות למדוד את הביטקוינים בגובה עלות יצירתם (קרי, עלות החשמל והתשומות האחרות שהושקעו בפתרון הבעיה המתמטית).

כלל הביטקוינים המוחזקים על ידי החברה יסווגו כנכס בלתי מוחשי, או כמלאי אם הם מוחזקים למכירה במהלך העסקים הרגיל.

שאלה 2 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

שוק המניות של חברות פרטיות מכונה "השוק השניוני" (The Secondary Market). מחזיקי מניות של חברות סטרטאפ, אשר מורכבים פעמים רבות ממשקעי הון סיכון ועובדים של החברות, לעיתים מעוניינים לממש חלק מהמניות שברשותם לפני אירוע אקזיט או IPO על ידי מכירתם בשוק השניוני, עסקאות אלו מכונות "עסקאות Secondary".

לשימוש בעסקאות Secondary יתרונות רבים, אחד מהם הוא העבודה שעסקה מסוג זה מאפשרת למייסדים, לעובדים ולמשקיעים הוותיקים בחברה "לפגוש את הכסף", או חלק ממנו, בשלב מוקדם יחסית של פעילות החברה. יתרון נוסף של עסקאות Secondary הוא העובדה כי עסקאות אלו אינן מדללות את המשקיעים הנוטרים בחברה שכן לא מתבצעת הנפקת מניות.

חברת דיפ-לרנינג ישראל בע"מ (להלן "החברה") הינה חברת סטרטאפ ישראלית העוסקת בפתרונות למידת מכונה (AI) לעסקים, והוקמה על ידי מר ישראל סבג. בהתאם למקובל בחברות סטרטאפ ובשוק בו החברה פועלת, חלק ניכר מהשכר של עובדיה משולם על ידי תשלום מבוסס מניות.

בתאריך 30 ביוני 2021 השלימה החברה סבב גיוס מוצלח ממשקיעים פרטיים לפי שווי שוק של חצי מיליארד ש"ח (אחרי הכסף), לאחר ההנפקה הון החברה מורכב מ-10,000,000 מניות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

יום למחרת מר ישראל סבג, בעל השליטה בחברה, רכש בעסקת Secondary מניות מ-20 עובדי מפתח ותיקים בחברה. עובדי המפתח מהם נרכשו המניות הם עובדים אשר הנהלת החברה המליצה עליהם לבעל השליטה לאור העובדה שהם עובדים מוערכים בחברה שמעוניינים לממש חלק מהמניות שקיבלו במסגרת עבודתם בחברה. במסגרת העסקה רכש מר סבג 40,000 מניות מהעובדים תמורת מחיר של 70 ש"ח למניה.

סמנכ"ל הכספים של החברה בדעה כי לעסקת ה-Secundary לא תהיה כל השפעה על הדוחות הכספיים של החברה, שכן היא התבצעה "מעל הראש" שלה (קרי, החברה לא ביצעה הנפקה של מניות).

נדרש:

חווי דעתך על טענת סמנכ"ל הכספים, נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

פתרון:

במבט ראשון נראה שהחברה אינה מעורבת בעסקה, כיוון שהחברה לא מנפיקה מניות במסגרת העסקה. עם זאת יש לשים לב שהעסקה אינה בתנאי שוק (שווי מניית החברה הנגזר מהגיוס הנו 50 ש"ח למניה, ולעובדים הוצע למכור ב-70 ש"ח למניה). אם כך נראה שהמהות הכלכלית של העסקה אינה רק רכישה מצד בעל השליטה לצורך הגדלה של החזקתו בחברה, אלא כוללת רכיב של הטבה לעובדים, מעין בונוס לעובדי המפתח בחברה. לכן על החברה להכיר בהטבה כהוצאת שכר מיידית (משום שההטבה אינה

כוללת מחויבות מצד העובדים) כנגד קרן הון השקעת בעלים שכן ה-"בונוס" משולם על ידי בעל מניות של החברה.

$$40K * (70-50) = 800K \quad \text{ח' – הוצ' שכר}$$

ז' – קרן הון השקעת בעלים

שאלה 3 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

IFRS 10 דוחות כספיים מאוחדים קובע כי חברה אם תאחד את דוחותיה הכספיים של החברות הבנות שלה. התקן מחריג "ישויות השקעה" מהדרישה לאיחוד חברות בנות וקובע כי הן ימדדו את ההשקעה שלהן בחברות בנות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם להוראות IFRS 9 מכשירים פיננסיים. התקן מגדיר "ישויות השקעה" כישויות אשר מספקת שירותי ניהול השקעות למשקיעים בה, מטרתה העסקית הינה הפקת רווחים מעליית ערך הונית או הכנסות מההשקעה והיא מודדת ומעריכה את הביצועים של השקעותיה על בסיס שווי הוגן.

בשנתיים האחרונות נרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב מספר דו ספרתי של "שותפויות מחקר ופיתוח" אשר גייסו מאות מיליוני שקלים מהציבור. שותפויות מו"פ מתאגדות על מנת להשקיע בחברות סטרטאפ אשר לרוב משקיעות בהן קרנות הון סיכון שמגייסות כספים ממשקיעים מתוחכמים בלבד. הרעיון שעומד מאחורי שותפויות מו"פ הוא לאפשר גם לציבור הרחב להשקיע בסטרטאפים ובכך לקחת חלק בהשקעות פיננסיות בתעשיית המחקר והפיתוח.

"מיליונים פוד-טק" הינה שותפות מו"פ אשר ניירותיה רשומים למסחר בתל אביב החל מיולי 2020. מטרת השותפות הינה לפעול בתחום המחקר והפיתוח באמצעות השקעה והחזקה בחברות העוסקות בתחום הפוד-טק, לרבות מחקר ופיתוח של תחליפי מזון, יצור מזון חדשני, טכנולוגיית המידע בתחום הפוד-טק ומוצרים אחרים קשורים.

להלן חלק מהדוחות הכספיים של השותפות לשנת 2020 אשר מתאר את מדיניות השקעתה:

"במידה וגובה השערך בחברת המטרה עלה על פי 10 מגובה השקעה, תפעל השותפות לממש את השקעתה בחברת המטרה. מימוש השקעה יכול להיות באמצעות הנפקה של חברת המטרה או מכירה של חברת המטרה, או שילוב של שניהם ("מימוש השקעה"). במידה שלא ניתן לבצע הנפקה ו/או מכירה, תפעל השותפות להכנסת שותף אסטרטגי, על מנת שיסייע במימוש ההשקעה כפי שצוין לעיל.

במידה וחברת המטרה מגיעה לבגרות ואף מתחילה לחלק דיבידנדים, ולא ניתן לממש את החזקות השותפות בה באמצעות הנפקה ו/או מכירת חברת המטרה, תפעל השותפות למכור את חלקה בחברת המטרה במסגרת השוק המשני (secondary).

לאחר חמש שנים מיום ההשקעה, תבצע השותפות בחינה ביחס לנאותות המשך החזקת המניות בחברת המטרה. במידה שהשותפות תגיע למסקנה שלא כדאי להמשיך ולהחזיק את מניות חברת המטרה, תפעל השותפות לממש את החזקותיה".

להלן חלק מביאור עיקרי המדיניות החשבונאית של החברה לדוחותיה הכספיים לשנת 2020:

"השותפות סוברת שהיא מהווה ישויות השקעה ועל כן מודדת את השקעותיה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד".

נדרש

האם לדעתך הוראות IFRS 10 בדבר "ישויות השקעה", והעובדה ששותפויות מו"פ מודדות את השקעתן בחברות בנות בשווי הוגן, עולות בקנה אחד עם עקרונות המסגרת המושגית?

מתווה לפתרון:

עריכת דוחות כספיים מאוחדים היא ביטוי לאחד העקרונות החשובים ביותר במסגרת המושגית – העדפת המהות הכלכלית על פני הצורה המשפטית. הקונספט הבסיסי הוא שנכסי והתחייבויות החברה הבת הם אלו של החברה האם ועל כן ההצגה המאוחדת שלהם מסייעת למשתמשים בדוחות הכספיים לראות את הפעילות בכללותה. החרגת ישויות ההשקעה מהדרישה לאיחוד חברות בנות נובעת מכך שהמידע השימושי ביותר עבור משתמשי הדוחות שלהן, לאור מהות המודל העסקי, הוא מדידה של ההשקעות בשווי הוגן. זהו המידע הרלוונטי ביותר עבורם – ואכן ישויות השקעה כמו קרנות פרייבט אקוויטי למשל נוהגות לדווח למשקיעים שלהן על הביצועים שלהן על בסיס השינוי בשווי ההוגן של השקעותיהן. כפי שבא לידי ביטוי בהגדרה של התקן ל-“ישויות השקעה”, ישויות השקעה משקיעה בחברות על מנת להנות מעליית השווי ההוגן שלהן (ולעיתים מהכנסות כתוצאה מדיבידנדים). מודל שבו ישויות השקעה מאחדות את החברות הבנות שלה עלול להפריע ליכולת של משתמשים להעריך את מצבה הפיננסי של ישויות השקעה והתוצאות שלה, משום שהוא שם דגש על המצב הפיננסי, הפעילות ותזרימי המזומנים של החברה הבת ולא על אלו של ישויות ההשקעה עצמה. בנוסף, בהתאם להוראות התקינה החשבונאית, פריטים רבים נמדדים בדוחות הכספיים של החברה המוחזקת על פי עלותם ההיסטורית, איחוד של פריטים אלו בדוחות של הישויות ההשקעה יעוות את היכולת להעריך את הביצועים שלה ואינו משקף את האופן שבו מנוהלים המשאבים בה. כמו כן, במקרים רבים ישויות השקעה מחזיקה בהחזקות אשר מקנות לה שליטה בישויות מסוימות והחזקות בישויות אחרות אשר אינן מקנות לה שליטה. איחוד דוחותיהם הכספיים של חלק מהחברות המוחזקות על ידי ישויות ההשקעה ומדידה של ההחזקות שאינן מקנות שליטה במודל חשבונאי אחר אשר אינו כולל איחוד, יוביל לפגיעה בהשוואתיות שכן כלל ההחזקות מוחזקות על ידי ישויות ההשקעה לשם אותה מטרה - הפקת רווחים מעליית ערך הונית או הכנסות מההשקעה.

שאלה 4 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

בנק ישראל הוא הבנק המרכזי של מדינת ישראל ומטרתו הן לשמור על יציבות מחירים, ולתמוך במטרות אחרות של המדיניות הכלכלית של הממשלה - צמיחה, תעסוקה וצמצום פערים חברתיים ותמיכה ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה.

בנק ישראל פועל מכוחו של חוק בנק ישראל, התש"ע-2010 (להלן: "החוק"). על פי החוק, תפקידי בנק ישראל הם: (1) לנהל את המדיניות המוניטרית. (2) להחזיק את יתרות מטבע החוץ של המדינה ולנהלן. (3) לתמוך בפעילותו הסדירה של שוק מטבע החוץ בישראל. (4) לשמש בנקאי של הממשלה. (5) להסדיר את מערכות התשלומים והסליקה במשק, במטרה להבטיח את יעילותן ויציבותן. (6) להנפיק מטבע, להסדיר את מערכת המזומנים במשק ולכוונה. (7) לקיים את הפיקוח וההסדרה של מערכת הבנקאות על פי סמכויותיו לפי חוקי הבנקאות ולפי כל דין אחר.

סעיף 75 לחוק קובע כי:

"(א) הבנק יערוך בתוך שלושה חודשים לאחר תום כל שנה דוח כספי שנתי, המשקף את הרכבם ואת שוויים של נכסי הבנק ושל התחייבויותיו ליום העסקים האחרון של השנה, את תוצאות פעולותיו לאותה השנה ואת השינויים בהון הבנק; הדוח ייערך על פי כללים חשבונאיים מקובלים בהתאמה לפעילות המיוחדת של בנק מרכזי ויבוקר בידי רואה החשבון המבקר.

(ב) דוחות לפי סעיף זה יאושרו במועצה ויוגשו לממשלה ולוועדת הכספים של הכנסת, ויפורסמו לציבור בדרך שקבעה המועצה."

להלן צד ההתחייבויות וההון מתוך מאזן בנק ישראל ליום 31 בדצמבר 2020:

דוחות כספיים 2020

ליום 31 בדצמבר			ביאור	
2019	2020	מיליוני שקלים חדשים		
87,178	105,805	11	התחייבויות והון שטרי כסף ומעות במחזור	התחייבויות במטבע חוץ
-	11,811		התחייבויות במטבע חוץ לחו"ל	ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,061	4,062		מכשירים פיננסיים נגזרים	התחייבויות אחרות
579	96	4	סך כל ההתחייבויות במטבע חוץ לחו"ל	התחייבויות אחרות במטבע חוץ
1,640	15,969		פיקדונות הממשלה	פיקדונות התאגידים הבנקאים
6,094	6,169	12	פיקדונות הבנקאים	קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות
485	1,518	13	קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות	סך כל ההתחייבויות האחרות במטבע חוץ
4,352	4,208	14	סך כל ההתחייבויות במטבע חוץ	התחייבויות במטבע מקומי
10,931	11,895		פיקדונות הממשלה	פיקדונות התאגידים הבנקאים
12,571	27,864		מק"ם	התחייבויות אחרות
12,090	41,456	12	סך כל ההתחייבויות במטבע מקומי	סך כל ההתחייבויות
239,213	418,501	13	חשבונות שיערך	הון הבנק
119,870	86,975	15	הון הבנק וקרן שמורה	יתרת הפסד
7,675	8,300	16	סך כל הון הבנק (נירעון)	סך הכול
378,848	555,232		הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.	

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

להלן חלק מתוך ביאור בדבר "עקרונות המדיניות החשבונאית" כפי שפורסם בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2020 :

ח. שטרי כסף ומעות במחזור

שטרי כסף ומעות במחזור שהנפיק הבנק מבטאים את התחייבותו כלפי המחזיקים בהם. ההתחייבות מוצגת במאזן הבנק לפי הערך הנקוב. הוצאות על הדפסת כסף וטביעת מעות מוצגות בדוח רווח והפסד.

נדרש:

חוה"י דעתך על הטיפול החשבונאי במאזן הבנק בשטרי כסף ומעות בידי הציבור, נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

מתווה לפתרון:

יש לדון האם הכרה במזומן שבידי הציבור כהתחייבות תואמת את הוראות המסגרת המושגית. נראה כי המזומן אשר נמצא בידי הציבור אינו עומד בהגדרת המסגרת המושגית להתחייבות, משום שהוא לא יוצר לבנק ישראל מחויבות להעביר משאב כלכלי לצד חיצוני כלשהו. ההתייחסות למזומן בידי הציבור כהתחייבות נועדה למנוע עיוותים חשבונאיים. כך למשל, אם לא תוכר התחייבות במצב שבו הבנק קונה נכסים (לדוגמה מטבע זר, במטרה לווסת את שער החליפין של השקל) בעזרת מזומנים חדשים שהוא "מכניס" למחזור, ייווצר גידול בהון של הבנק.

שאלה 5 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

פיתוח תרופות וחיסונים ידוע כהליך עסקי יקר אשר כרוך ברמת סיכון גבוהה, השלב הראשון בתהליך פיתוח של תרופה או חיסון הוא בדרך כלל מחקר אשר לרוב אורך שנים ובמסגרתו נערכים ניסויים בתנאי מעבדה ועל בעלי חיים. בשלב השני בפיתוח התרופה או החיסון, נערכים שלוש סדרות של ניסויים קליניים בבני אדם:

ניסוי קליני שלב 1 - כולל עשרות בודדות של מטופלים, שלב זה אינו בודק את יעילות החיסון או התרופה אלא את הבטיחות שלהם בלבד.

ניסוי קליני שלב 2 - כולל מאות בודדות של מטופלים, שלב זה בודק את יעילות התרופה או החיסון ואת תופעות הלוואי שלהם.

ניסוי קליני שלב 3 - כולל מאות עד אלפי מטופלים, שלב זה נועד להשיג מובהקות סטטיסטית ליעילות הטיפול ולצורך קבלת מידע על תופעות לוואי בקבוצה גדולה יותר של אנשים.

פעמים רבות רק בשלב השלישי מתגלות תופעות לוואי חמורות או שלא מושגת מובהקות סטטיסטית ליעילות הטיפול על אף תוצאות מעודדות בשלבים הראשונים.

לאחר קבלת התוצאות מהניסויים החברה מגישה בקשה לאישור השימוש בתרופה או בחיסון מהרגולטורים השונים כגון ה-FDA וה-EMA. גם הליך זה מלווה בחוסר וודאות ורק לאחריו חברה יכולה להתחיל לייצר ולשווק את התרופה או החיסון באופן מסחרי.

בסוף שנת 2019 התפרץ בסין נגיף הקורונה ובתחילת שנת 2020 החל להתפשט ברחבי העולם. בניסיון להילחם בנגיף החלו מאות חברות וגופי מחקר ברחבי העולם בניסיונות לפתח חיסון לנגיף.

חברת התרופות האמריקאית 'פיזר' החלה בניסיונות למציאת חיסון תוך שימוש בטכנולוגיה חדשה בשם mRNA אשר לא שימשה עד אז באף טיפול מאושר. פיזר החלה בניסויים קליניים לקראת סוף אפריל 2020, ובחודש אוגוסט באותה שנה החלה החברה בשלב 3 לניסויים הקליניים.

בניגוד למקובל, ותוך לקיחת סיכון כלכלי, פיזר התחילה כבר במהלך הניסויים הקליניים בבניית קווי ייצור תוך השקעה של מאות מיליונים ואף ייצור של עשרות מיליונים של מנות חיסון.

בדצמבר 2020 אישר ה-FDA באישור חירום את החיסון שפיתחה פיזר, וכך לראשונה בהיסטוריה אושר חיסון למחלה פחות משנה מהרגע שבו אובחנה לראשונה.

נדרש:

מה לדעתך צריך להיות הטיפול החשבונאי בעלויות שנבעו מהניסוי הקליני, הקמת קווי הייצור, ובמנות החיסון בספרי החברה ברבעון השלישי לשנת 2020? נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

מתווה לפתרון:

יש לדון האם מתקיימת הגדרת נכס בהתאם להגדרות המסגרת המושגית עם דגש על הדרישה של המסגרת המושגית לפוטנציאל להטבות כלכליות. במקרה הנ"ל נראה כי העלויות שהתהוו ברבעון השלישי התהוו בשלב שעל פניו עדיין מהווה שלב המחקר (טרם סיום הניסויים הקליניים). העלויות שנבעו מהניסוי הקליני התהוו בשלב שבו הייתה קיימת אי וודאות גדולה האם החיסון יאושר לשימוש, בטח לאור השימוש בטכנולוגיה חדשה והליך הפיתוח המהיר. בהתאם לאמור לעיל ולתפיסה הקיימת בתקינה החשבונאית העכשווית בכל הנוגע לנכסים בלתי מוחשיים בייצור עצמי, נראה כי אין עמידה בדרישה לפוטנציאל להטבות כלכליות. כפועל יוצא, נראה כי לא ניתן להכיר בנכס בלתי מוחשי בגין ההוצאות המתהוות במסגרת הניסוי הקליני. בהקשר הזה, יכולה לעלות טענה גם כי כל עוד אין להם שימוש אלטרנטיבי, יש להכיר בהוצאה מידית גם בגין ההוצאות שהתהוו במסגרת הקמת קו הייצור וייצור מלאי החיסונים שכן גם הם התהוו בשלב שבו אין עדיין וודאות מספקת לגבי ההטבות הכלכליות אשר ינבעו מהם.

שאלה 6 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

בסוף שנת 2019 החלה התפרצות של נגיף הקורונה אשר התפשט במהרה ברחבי העולם. לאור התפשטות המגיפה, החלו מדינות רבות בעולם בנקיטת צעדים ואיסורים שונים בניסיון למנוע את המשך התפשטותו ובכלל זה בידוד אנשים במדינות שונות והטלת איסור על יציאה מאזורים מסוימים.

התפשטות המגיפה והצעדים השונים שנוקטות מדינות ברחבי העולם הביאו להשלכה דרמטית במיוחד על תחום התעופה והתיירות, התפשטות המגיפה הביאה לירידה דרסטית בביקוש טיסות נוסעים בינלאומיות, ואף להשבתה מוחלטת לפרקי זמן, וכתוצאה מכך ולפגיעה מהותית בפעילות של חברות התעופה והכנסותיהן בתקופה זו.

חברת טו-אפ (להלן: "החברה") הינה חברת תעופה ציבורית ישראלית אשר עיקר פעילותה הוא הטסת נוסעים בקווים בינלאומיים. החברה ביצעה פעולות תפעוליות ופיננסיות שונות במטרה להקטין את הוצאותיה ולצמצם את הפגיעה בתזרים המזומנים, שנגרמה בשל ההפסקה הכמעט מוחלטת של ההכנסות מטיסות נוסעים לאור התפשטותו של הנגיף.

בחודש אפריל 2020 חתמה החברה על הסכם עם חברת ליסינג אמריקאית למכירה וחכירה מחדש (Sale & Lease Back) של שלושה מטוסים אשר היו בבעלות החברה. על פי העסקה, המטוסים ימכרו לחברה האמריקאית במחיר של 76 מיליון דולר (המהווה את שווי ההוגן) ובו זמנית יחכרו בחזרה ממנה על ידי החברה לתקופה של 9 שנים.

להלן פרטים נוספים:

- יתרת אורך החיים של המטוסים נכון ליום חתימת ההסכם הינה 9 שנים.
- למטוסים ערך שייר זניח.

נדרש:

מה לדעתך צריך להיות הטיפול החשבונאי בספרי החברה ביום חתימת החוזה? נמק'י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

מתווה לפתרון:

על אף שהצורה המשפטית של ההסכם היא התקשרות בין חברת תעופה לחברת ליסינג אשר במסגרתה נמכרו מטוסים והוחכרו בו זמנית בחזרה, בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית יש לתת עדיפות למהות הכלכלית של העסקה.

יש לזהות שהמהות הכלכלית של העסקה אינה מכירה של המטוסים, אלא הלוואה שהמטוסים משמשים בה כבטוחה שכן המטוסים שנמכרו מוחזרים בחזרה על ידי החברה למשך יתרת אורך החיים שלהם. בהתאם לעקרונות ההכרה בהכנסה הקיימים במסגרת המושגית וב-IFRS 15, לא ניתן להכיר בהכנסה בגין המכירה של המטוסים כיוון שלא בוצעה העברת של שליטה במטוסים. לאור העובדה שמרב הסיכונים וההטבות בגין המטוסים נמצאים אצל החברה גם לאחר העסקה, המטוסים נשלטים

למעשה על ידי החברה לפני העסקה ואחריה. כיוון שמהות העסקה הינה לקיחת הלוואה לא יהיה שינוי בהון של החברה כתוצאה מהעסקה ולא יוכר רווח או הפסד בספרי החברה במועד ההתקשרות בה.

פקודת היומן בספרי החברה במועד ההתקשרות תהיה:

ח. מזומן 76 מיליון

ז. התחייבות 76 מיליון

שאלה 7 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

מאז פרוץ משבר הקורונה, ניכרת עליה דרסטית במספר ההנפקות בארץ ובעולם וזאת על רקע הגאות בשוקי ההון. במקביל, בשנתיים האחרונות גיוסי ה-SPAC בארה"ב כתחליף ל-IPO הפכו להיות נפוצים מאוד.

חברת SPAC (Special Purpose Acquisition Company) שמכונה גם "Blank check company" משמשת לגיוס הון. פעילות גיוס ההון מתבצעת על ידי ספונסר אשר בדרך כלל מגיע מרקע עסקי משמעותי. הספונסר מגייס כספים ממשקיעים ציבוריים באמצעות הנפקה ראשונית (IPO) של ה-SPAC, כאשר הכסף שמגויס מיועד לצורך רכישת חברה קיימת או מיזוגה תוך פרק זמן מוגדר מראש, לרוב תוך שנתיים.

כאמור, חברות SPAC מוקמות על ידי יזם או קבוצה של יזמים בעלי ניסיון ושם בעולם ההשקעות, לצורך מיזוג עם חברות קיימות. היזמים מחפשים חברה פרטית המבקשת לגייס הון או להפוך לחברה ציבורית. לאחר מכן, שני הצדדים נכנסים למשא ומתן על תנאי העסקה (השווי לפיו תסגר העסקה ורמת הדילול של בעלי המניות הקיימים של אותה חברה פרטית). בשלב האחרון בעלי המניות של חברת ה-SPAC צריכים לאשר את העסקה, ואם יש הסכמה מתבצע למעשה מיזוג בין החברות. כאמור, אם לא יבוצע מיזוג במסגרת הזמן שהוקצב, ה-SPAC ישיב למשקיעים את כספם. השנה אפשרה רשות ניירות ערך לראשונה הנפקה של חברות SPAC בבורסה בישראל.

בחברות ה-SPAC קיים מנגנון הגנה למשקיעים, לפיו ככל שיהיו בעלי מניות אשר יתנגדו לאישור עסקת המיזוג באסיפה הכללית והאסיפה אישרה את המיזוג, אותם בעלי מניות שהתנגדו יהיו רשאים למכור לחברת ה-SPAC בחזרה את המניות שהם מחזיקים תמורת סכום ההשקעה הראשוני שלהם.

ביום 30 ליוני 2021 הקים מר דרויטש את חברת ה-SPAC "מתמזגים בע"מ" (להלן: "**החברה**") והנפיק את החברה בבורסה לניירות ערך בתל אביב. במועד ההנפקה הנפיקה החברה 400 מיליון מניות בנות 1 שח ע.נ. תמורת ערכן הנקוב.

במועד ההנפקה רכש מר דרויטש 40 מיליון מניות, בית ההשקעות "קן החסידה" רכש 280 מיליון מניות, וכמו כן הונפקו לציבור 80 מיליון מניות. הנח"י שעלויות ההנפקה שהתהוו לחברה הינן זניחות. מר דרויטש העניק יפוי כוח לדירקטוריון החברה להצביע בשמו בכל אספה כללית אשר תדון במיזוג וכן התחייב לא למכור או להעביר את המניות שברשותו עד שנה לאחר ההנפקה. עד ליום 31 לדצמבר 2021 לא בוצע מיזוג של החברה עם חברת מטרה כלשהי.

נדרש:

מה לדעתך צריך להיות הטיפול החשבונאי של החברה בגין הסכומים שגויסו על ידה במועד ההנפקה הראשונית נכון ליום 31 בדצמבר 2021? נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

פתרון:

נדרש דיון באשר לסיווג הנאות של סכומי הכסף שגויסו בדוחותיה הכספיים של החברה תוך ניתוח האם המניות שהונפקו מהוות התחייבות עבור החברה או לחלופין האם מדובר במכשיר הוני.

לאור העובדה כי לחברה יש מחויבת להשיב מזומן לכל משקיע שיצביע נגד המיזוג, נראה כי המניות שהחברה הנפיקה לציבור ולקן החסידה מהווים התחייבות ולא מכשיר הוני שכן האירוע שבגיניו יתכן ויצאו מזומנים אינו בשליטת החברה.

מר דרויטש לעומת זאת אינו יכול להצביע נגד המיזוג, עם זאת עדיין יתכן שהחברה לא תצליח למצוא בזמן שהוקצב לה חברה להתמזג איתה ולכן היא תאלץ להשיב לו את סכום השקעתו. בהקשר הזה, יכולה לעלות טענה כי ביצוע המיזוג במסגרת הזמן שהוקצב אינו מהווה אירוע אשר בשליטת החברה, ועל כן גם השקעה זו תסווג כהתחייבות.

שאלה 8 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

אחד הגורמים המשמעותיים בגינם משקיעים מוכנים להשקיע בחברה, בייחוד כאשר מדובר בחברות טכנולוגיה, הוא ההון האנושי בחברה. פעמים רבות אחד האינטרסים המרכזיים של משקיע חדש בחברה הוא להבטיח ולשמר ככל שניתן את הישירותם של המייסדים ואנשי המפתח בחברה.

כפועל יוצא, התפתחו מספר מנגנונים עסקיים שתפקידם להבטיח את השירות המייסדים לזמן ממושך בחברה לאחר כניסה של משקיע חדש אשר מעוניין בכך שהמייסדים (או אנשי מפתח אחרים) יישארו בה.

הדר וחגי (להלן: "המייסדים") שירתו יחדיו מספר שנים בקבע ביחידה טכנולוגית סודית בחיל המודיעין. מיד עם שחרורם מצה"ל בשנת 2017 הקימו יחד חברת סטרטאפ בתחום אבטחת מידע וסייבר התקפי (להלן: "החברה"). במהלך השנים החברה שהקימו צברה מוניטין רב ונרשמו על שמה מספר פטנטים מבטיחים. עד לסוף שנת 2020 החזיקו המייסדים ב-100% מהחברה בחלקים שווים.

בתחילת שנת 2021 קיבלו המייסדים הצעה ממשקיע אמריקאי לרכוש מהם 90% מהחברה תמורת 300 מיליון דולר. כתנאי לעסקה דרש המשקיע להוסיף להסכם המכירה התחייבות של המייסדים להמשיך ולעבוד בחברה במשך 4 שנים, כיוון שהמשקיע רואה בשני המייסדים גורם חשוב בהצלחת החברה בשנים הקרובות.

על פי ההסכם שנחתם בין המייסדים למשקיע, היה והמייסדים יעזבו את החברה לפני תום התקופה, המייסדים יאלצו להשיב למשקיע 50 מיליון דולר מתוך תמורת הרכישה.

נדרש:

האם לדעתך להסכם צריכה להיות השפעה על הדוחות הכספיים של החברה בתקופות העוקבות לעסקת הרכישה ואם כן, מה היא תהיה? נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

מתווה לפתרון:

בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית, נדרש לנתח את הסוגיה לפי המהות הכלכלית של העסקה. אף על פי שמבחינה משפטית העסקה הנ"ל היא עסקת רכישת מניות אשר מתבצעת "מעל הראש" של החברה בתמורה ל-300 מיליון דולר, הלכה למעשה 50 מיליון דולר מהתמורה שהתקבלה הם עבור ההתחייבות של המייסדים להמשיך ולעבוד בחברה. ככל והמייסדים יעזבו את החברה לפני תום 4 השנים אליהם הם התחייבו, הם יאלצו להשיב 50 מיליון דולר מתוך התמורה שהם קיבלו. העסקה הנ"ל שקולה כלכלית למצב שבו המייסדים היו מקבלים 250 מיליון דולר עבור המניות שלהם ו-50 מיליון דולר נוספים עבור שירותי העבודה שהם יתנו לחברה במשך 4 השנים אשר עוקבות לעסקה.

כפועל יוצא, המהות הכלכלית של העסקה מובילה לכך שיש לראות אותה כעסקה שבה המשקיע האמריקאי רוכש את המניות תמורת 250 מיליון דולר ומשלם הוצאות שכר למייסדים בגובה 50 מיליון דולר עבור שירותי העבודה שהם יתנו לחברה.

לאור האמור לעיל, בתקופות העוקבות לעסקת הרכישה החברה תכיר בהוצאות שכר אל מול גידול מקביל בהון – השקעת בעלים. ההוצאה שתוכר בכל תקופה תהיה בהתאם לחלק היחסי של תקופת הדיווח מתוך סך תקופת ההתחייבות של המייסדים – 4 שנים.

שאלה 9 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

בשנת 2021 האינפלציה בעולם זינקה כהמשך ישיר למדיניות המוניטרית המרחיבה של הממשלות והבנקים המרכזיים ברחבי העולם ובצל שיבושים נרחבים ברשתות האספקה בעקבות נגיף הקורונה. כך למשל, הבנק המרכזי בארצות הברית - הפדרל ריזרב, הפעיל הרחבה כמותית כמעט חסרת תקדים בהיסטוריה האמריקאית וכפועל יוצא בחודשים האחרונים חלה עלייה חדה במדד המחירים לצרכן בארה"ב, עלייה אשר שוברת שיא של כמעט 40 שנה. התחזיות של חלק מהכלכלנים מדברות על כך שמדד המחירים לצרכן בארצות הברית ימשיך לעלות גם בחודשים הקרובים ויגיע לשיעור עליה דו-ספרתי.

מדינה נוספת שמתמודדת עם אינפלציה כבר תקופה ממושכת היא טורקיה. צעדים כלכליים שנויים במחלוקת של נשיא המדינה – רג'יפ טאיפ ארדואן הובילו לכך שהלירה הטורקית איבדה משמעותית מערכה בשנים האחרונות ולכך שהאינפלציה בטורקיה עמדה על כ-36% בשנת 2021, השיעור הגבוה ביותר מאז תחילת שנות האלפיים.

חברת ניירות בע"מ הינה חברה טורקית לייצור מפיות נייר, נייר טואלט ומגבות נייר אשר נסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בדיון לקראת פרסום הדוחות כספיים של החברה לשנת 2021 נשמעו הטענות הבאות:

סמנכ"ל כספים: "לאור העובדה כי מטבע הפעילות של החברה הינו הלירה הטורקית נראה כי הדוחות הכספיים הנומינאליים אינם רלוונטיים ויש צורך להתאימם לשינויים במדד המחירים לצרכן"

רואה חשבון: "בעיני יהיה נכון להכין דוחות כספיים תחת הנחה שמטבע הפעילות של החברה הינו מטבע אחר מהלירה הטורקית, למשל מטבע הדולר שהוא המטבע של החברה האם של החברה. בדרך זו נוכל להימנע מפגיעה במהימנות הדוחות כתוצאה מהאינפלציה".

חשב: "לדעתי אין מנוס מהכנת דוחות כספיים נומינאליים וזאת לאור העובדה כי רב הנכסים של החברה נמדדים לפי עלותם ההיסטורית. העלות ההיסטורית של נכס אמורה לשקף את העלויות שהתהוו ברכישת הנכס או ביצירתו במועד שבו הנכס נרכש או נוצר".

נדרש:

חווה"י דעתך לגבי כל אחת מהטענות לעיל על בסיס עקרונות המסגרת המושגית.

פתרון:

נדרש דיון לגבי כל אחת מהטענות לעיל תוך שימוש במאפיינים האיכותיים של מידע שימושי לרבות רלוונטיות, מצג נאמן, והמתח שביניהם. באופן רגיל, פרטים אשר נמדדים בדוחות הכספיים על בסיס העלות שלהן, נמדדים ללא התחשבות בשינויים ברמת המחירים הכללית או בעלויות מחירים ספציפיים של אותם פרטים (בשונה, למשל, ממדידה של פרטים בדוחות הכספיים לפי שווים הוגן). הכנת דוחות כספיים נומינאליים בסביבה כלכלית היפר-אינפלציונית, ללא התאמת התוצאות השוטפות, הפרטים

אשר משקפים את המצב הכספי של החברה ומספרי ההשוואה, מובילה להצגת מידע אשר אינו שימושי למשתמשי הדוחות. בכלכלה היפר-אינפלציונית, כסף מאבד את כוח הקנייה שלו בשיעור כזה שהשוואת הסכומים הנומינליים, הנובעים מעסקאות ומאירועים אחרים שהתרחשו במועדים שונים, ואף באותה תקופה חשבונאית, היא מטעה ואינה מהווה מצג נאמן של אותם אירועים. כמו כן, הצגת דוחות כספיים נומינאליים בסביבה כלכלית היפר-אינפלציונית פוגעת משמעותית בהשוואתיות בין תקופות הדיווח השונות.

הן הכנת דוחות כספיים תוך התאמתה לשינויים במדד המחירים לצרכן והן הכנת דוחות כספיים תחת הנחה שמטבע הפעילות של החברה הוא מטבע פעילות אחר אשר אינו מטבע של כלכלה-היפר-אינפלציונית, מהווים אלטרנטיבה עדיפה על הכנת דוחות כספיים נומינליים. עם זאת לכל אחת מהאלטרנטיבות הנ"ל יש חסרונות – שהרי מצד אחד מדד המחירים לצרכן אינו מדויק ומייצג "סל" שלא משקף בהכרח על עליית המחירים לגבי כל אחד מהנכסים במאזן ומצד שני שימוש במטבע פעילות אחר לא ישקף את הפעילות הרלבנטית. לא נדרש : על פי התקינה החשבונאית הבינלאומית הכנת דוחות כספיים מותאמים לאינפלציה הוא הפתרון העדיף כ"רע במיעוטו".

שאלה 10 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

העיר האירופאית גילן נהנתה לאחרונה מצמיחה כלכלית מואצת, עקב כך נוצרה מצוקת חנייה חמורה בעיר. על כן החליטה העירייה לצאת לפרויקט בניית חניון גדול במרכז העיר. לצורך בניית הפרויקט הקצתה העירייה שטח גדול במרכז העיר בשווי של 3 מיליון ש"ח, והתקשרה עם יזם מקומי בחוזה. להלן פרטי ההסכם:

- היזם יבנה את החניון על פי תוכנית שתאושר על ידי העירייה, זמן הבנייה מוערך בשנה אחת.
- היזם יפעיל את החניון במשך 3 שנים מרגע סיום הבנייה.
- בזמן הפעלת החניון על ידי היזם מחיר חנייה לא יעלה על 20 ש"ח לשעה.
- בסוף התקופה יעבור החניון כולו לבעלות מלאה של העירייה.

יתרת אורך חייו הצפויה של החניון היא 30 שנה. העירייה אינה מתכוונת לגבות תשלום תמורת חנייה בחניון, וזאת כדי לתמוך בבעלי עסקים בעיר וכדאגה לרווחת התושבים.

נדרש:

מה לדעתך צריך להיות הטיפול החשבונאי בספרי העירייה ביום חתימת החוזה? נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

מתווה לפתרון:

במקרה הנ"ל העירייה מעניקה שטח ששייך לה למשך תקופה מסוימת, בתמורה לכך היא תקבל בסופו של דבר חניון בנוי אשר בו היא מעוניינת. כלומר ניתן לומר שהעירייה משכירה את השטח שברשותה תמורת שירותי הבנייה. כפועל יוצא, העירייה תכיר בהכנסות משכירות על פני 4 שנים בקו ישר (מדובר בחכירה תפעולית, העירייה אינה מעבירה את הסיכונים וההטבות מהנכס) בגובה השווי של שירותי הבנייה - ההפרש בין שווי השייר של החניון לבין שווי הקרקע, ומקביל תכיר בערך השייר של החניון כרכוש קבוע.

בנוסף, נדרש דיון האם החניון יכול להירשם כנכס בספרי העירייה על אף שהיא איננה מתכוונת לגבות תשלום תמורת החניה בו. עיקר הדיון הוא האם החניון עומד בדרישה של המסגרת המושגית לפוטנציאל להפקת הטבות כלכליות בעוד אין כוונה לגבות תשלום על החניון. על אף שהעירייה אינה מתכננת לגבות תשלום עבור החנייה בחניון, נראה כי יש עמידה בדרישה לפוטנציאל להטבות כלכליות לאור הקונספט המקובל במלכ"רים לפיו רווחת התושבים ובעלי העסקים כתוצאה מהפעלת החניון בעיר מצדיקים את גביית הארנונה מהם.